

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 495/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kubík, advokát, s. r. o., Staré Grunty 162, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kubík, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 6 Co 59/2021 z 29. septembra 2021 (v spojení s jeho opravným uznesením č. k. 6 Co 59/2021 z 10. decembra 2021) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. marca 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 59/2021 z 29. septembra 2021 [v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 59/2021 z 10. decembra 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“)]. Navrhujú napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj napadnutého rozsudku vyplýva, že sťažovatelia vo veci samej vystupovali v procesnom postavení žalobcov proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), proti ktorému sa žalobou na Okresnom súde Námestovo (ďalej len „okresný súd“) podanou 17. decembra 2018 domáhali, aby okresný súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť im z titulu náhrady škody sumu 1 264,40 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne z tejto sumy od 6. septembra 2012 do zaplatenia (žaloba o náhradu škody spôsobenej trestným činom, pozn.). Náhrady škody sa sťažovatelia domáhali z dôvodu, že žalovaný bol trestným rozkazom okresného súdu č. k. 6 T 60/2016-1171 z 30. januára 2017 (ďalej len „trestný rozkaz okresného súdu“) odsúdený za trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona, ktorého

sa dopustil pri vydržaní nehnuteľností sťažovateľov (ich spoluvlastníckych podielov, pozn.) zapísaných na [REDAKOVANÉ], nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce [REDAKOVANÉ] (tohto podvodu sa žalovaný dopustil tým, že pred notárom v dvoch notárskych zápisniciach o vydržaní prehlásil nepravdivé tvrdenia o vydržaní predmetných nehnuteľností a zároveň predložil sfalšované podpisy sťažovateľov s ich vyjadrením, že ako vlastníci týchto nehnuteľností súhlasia s ich vydržaním, pozn.). Sťažovatelia boli odkázaní na civilné konanie, pretože namietali nesprávne zistenú výšku škody.

3. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 57/2018-170 zo 17. decembra 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne sumu 1 264,40 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne z tejto sumy od 28. septembra 2012 až do zaplatenia (výrok I), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II) a sťažovateľom priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III). Na základe odvolania žalovaného (proti výrokom I a III rozsudku okresného súdu, pozn.) vydal krajský súd napadnutý rozsudok, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateľov v plnom rozsahu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti ďalej uviedli, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodali dovolanie, pretože podľa ich názoru dovolanie v predmetnej veci nebolo prípustné [poukázali na § 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

5. Krajský súd v napadnutom rozsudku svoje závery v podstatnej časti odôvodnil tým, že sa nestotožňuje so záverom prvoinštančného súdu o danosti vecnej legitímácie sporových strán bez ďalšieho vyplývajúcej z trestného rozkazu okresného súdu. Uviedol, že z jeho výrokovej časti (trestného rozkazu okresného súdu, pozn.) vyplýva, že žalovaný spôsobil sťažovateľom škodu, avšak z výroku nevyplýva, v čom škoda na majetku sťažovateľom mala spočívať a túto skutočnosť nie je možné vyvodiť ani z jeho odôvodnenia, pretože trestný rozkaz okresného súdu odôvodnenie neobsahuje. Poukázal na to, že sťažovatelia si žalobou uplatnili nárok na náhradu škody, ktorú stotožnili s hodnotou ich spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach. Vymedzili ju tak, že protiprávnym konaním žalovaného malo dôjsť k reálnemu úbytku na ich majetku, teda k strate ich spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach, o ktoré ich mal žalovaný pripraviť. Uviedol, že pozemok ako predmet občiansko-právnych vzťahov nemôže byť zásadne spotrebovaný alebo zničený, pričom v súdnej veci si sťažovatelia neuplatňovali nárok na náhradu škody, ktorá by spočívala v tom, že v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného došlo k zníženiu hodnoty pozemkov v ich podielovom spoluvlastníctve, alebo že nedošlo k rozmnoženiu hodnôt v ich majetkovej sfére. Ďalej uviedol, že žalovaný protiprávnym konaním dosiahol zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností na jeho osobu, avšak z výroku trestného rozkazu okresného súdu je zrejmé, že žalovaný nebol dobromyseľný držiteľ nehnuteľností a akákoľvek jeho držba teda nemohla viesť k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním. Teda údaj katastra o vlastníckom práve žalovaného k predmetným nehnuteľnostiam bol vyvrátený. V nadväznosti nato uzavrel, že sťažovatelia svoje spoluvlastnícke právo v príčinnej súvislosti s konaním žalovaného nemohli stratiť a pokiaľ následne nedošlo k žiadnej ďalšej právnej skutočnosti, ktorá by mala za následok vznik vlastníckeho práva tretej osoby, sú naďalej spoluvlastníkmi predmetných pozemkov. Uviedol, že ak by sa bez prihliadnutia na individuálne skutkové okolnosti veci cítil byť v zmysle § 193 CSP viazaný výrokovou vetou trestného rozkazu okresného súdu, došlo by na strane

sťažovateľov k vzniku majetkového prospechu, ktorý mal nahrádzať ich majetkovú ujmu, ku ktorej však objektívne v príčinnej súvislosti s konaním žalovaného nedošlo a ani nikdy nemohlo dôjsť. Na záver dodal, že sťažovatelia o svoj majetok v dôsledku konania žalovaného nikdy neprišli, preto bolo škodu ako ujmu na ich majetku potrebné vnímať len z pohľadu znakov skutkovej podstaty trestného činu, zo spáchania ktorého bol žalovaný uznaný vinným.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia vo vzťahu k napadnutému rozsudku namietajú, že jeho vydaním bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, že ním došlo k porušeniu princípu práva na spravodlivý proces a právnu istotu. Argumentujú tým, že krajský súd rozhodol arbitrárne, svojvoľne a neprípustne vyložil § 193 CSP, v dôsledku čoho zamietol ich nárok na náhradu škody. Majú za to, že krajský súd sa dostatočne neoboznámil s predloženými dôkazmi a vyvodil tak závery, ktoré sú neakceptovateľné a arbitrárne. Poukázali na to, že trestný súd právoplatne zistil, že z uvedeného trestného činu vznikla sťažovateľom škoda (s nárokom na náhradu ktorej ich odkázal na civilné konanie, pozn.), avšak krajský súd svojvoľným výkladom § 193 CSP poprel ich právo na náhradu škody, keď úplne ignoroval výrok právoplatného trestného rozkazu okresného súdu. Dodali, že vznik škody bol aj nevyhnutným kvalifikačným znakom trestného činu. Nestotožňujú sa ani so záverom krajského súdu, že z trestného rozkazu okresného súdu nie je zrejmé, čo bolo predmetom tejto škody. Argumentovali tiež tým, že súd je viazaný právoplatným trestným rozhodnutím vo vzťahu ku všetkým kvalifikovaným skutočnostiam, ktoré sú obsahom jeho výroku a predmetom civilného konania je už len rozsah, resp. výška tejto škody. Doplnili, že závery krajského súdu sú v rozpore s judikatúrou, podľa ktorej si súd rozhodujúci o žalobe poškodeného, ktorý bol s nárokom na náhradu škody spôsobenej trestným činom odkázaný na civilné konanie, nemôže vytvoriť vlastný názor na to, či žalobcovi bola spôsobená škoda a kto ju spôsobil, pretože by tým poprel vznik tohto trestného činu. Opačný prístup je podľa sťažovateľov porušením princípu práva na spravodlivý proces a právnej istoty. Za neprípustný považujú aj záver, že nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom vzniká len pri spotrebných veciach, veciach, ktoré sa dajú zničiť, či druhovo určených veciach, no pri nehnuteľnostiach už nie, čo považujú za neprípustné dopĺňanie zákona. Namietajú, že krajský súd nevzal do úvahy, že žalovaný pred podaním žaloby previedol predmetné nehnuteľnosti na tretiu osobu. Dodali, že žaloba o určenie vlastníctva nemá prednosť pred žalobou o náhradu škody a krajský súd tak poprel ich právo zvoliť si obsah žaloby v zmysle § 137 CSP. Na základe uvedeného majú za to, že závery krajského súdu sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažovatelia namietajú, že závery krajského súdu v napadnutom rozsudku sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, že si najmä svojvoľne a neprípustne vyložil § 193 CSP, v dôsledku čoho zamietol ich nárok na náhradu škody.

8. Sťažovatelia už v ústavnej sťažnosti uviedli, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie nepodali, pretože podľa ich názoru nebolo možné v ich veci podať dovolanie [odvolali sa pritom na § 422 ods. 1 písm. a) CSP, pozn.]. Overovaním na Informačnom centre okresného súdu bolo zistené, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 10. januára 2022 a dovolanie proti nemu podané nebolo.

9. Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v § 132 ods. 2 zakotvuje princíp subsidiarity a ustanovuje, že ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

10. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Citovaná právna úprava presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku namietajú práve tú skutočnosť, že jeho vydaním, v dôsledku svojvoľného postupu a výkladu § 193 Civilného sporového poriadku krajským súdom došlo k porušeniu ich práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces a právnu istotu. Tvrdia, že jeho závery sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne, že sa nevysporiadal s ich argumentmi, resp. v jeho odôvodnení absentuje presvedčivé zdôvodnenie odklonu od ustálenej judikatúry v obdobných veciach.

11. „Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti)“ [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

12. V zmysle judikatúry ústavného súdu ako aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené

a presvedčivé. Odôvodnenie rozhodnutia je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny.

12.1. Ústavný súd v postoji k odôvodneniu súdneho rozhodnutia ako integrálneho prvku základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ľudského práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prevzal koncepciu z case-law ESĽP (k tomu napr. rozsudok Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999). Otázku, či všeobecný súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Podstatnou požiadavkou na súdne rozhodnutie súladné s čl. 6 ods. 1 dohovoru je, aby súd riadne odôvodnil argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci.

13. Vychádzajúc z už uvedeného, ako aj z dôvodov ústavnej sťažnosti, v danej veci sťažovatelia nepodaním dovolania podľa § 420 písm. f) CSP proti napadnutému rozsudku nevyčerпали právny prostriedok, ktorý im priznáva zákon na ochranu ich základných práv a slobôd.

14. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovatelia nevyužili prostriedok ochrany svojich práv, ktorý im zákon účinne poskytoval, teda nepodali dovolanie, hoci ho podať mohli a mali, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017).

15. Pretože sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti netvrdili, že dovolanie nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa (pričom na tomto mieste je možné podotknúť, že podanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je obmedzené kritériom hodnoty sporu, resp. tzv. bagateľným cenzom, pozn.), neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

16. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu